

Bruselj, 14. oktober 2024
(OR. en)

14459/24

CLIMA 355
ENV 996
ONU 115
DEVGEN 147
ECOFIN 1140
ENER 502
MAR 159
AVIATION 138
ICAO 44

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta

Datum: 14. oktober 2024

Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 14218/24

Zadeva: Priprave na 29. zasedanje Konference pogodbenic (COP29) Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) (Baku, 11.–22. november 2024)
– sklepi Sveta

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o navedeni temi, ki jih je Svet odobril na 4050. seji 14. oktobra 2024.

Priprave na 29. zasedanje Konference pogodbenic (COP29) Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC)

(Baku, 11.–22. november 2024)

– sklepi Sveta –

SVET EVROPSKE UNIJE –

NUJNOST PODNEBNIH UKREPOV

1. **POUDARJA**, da so podnebne spremembe eksistencialna grožnja za človeštvo, ekosisteme in biotsko raznovrstnost ter za mir in varnost, ki ne prizanaša nobeni državi, ozemlju ali regiji; **IZRAŽA GLOBOKO ZASKRBLJENOST** zaradi vse večje intenzivnosti in pogostosti ekstremnih vremenskih pojavov po vsem svetu, vključno z vročinskimi valovi, požari v naravi, sušami in poplavami; **OBŽALUJE** učinke teh pojavov na zdravje ljudi, biotsko raznovrstnost ter kopenske in morske ekosisteme, pa tudi vse pogostejšo izgubo življenj, in **POUDARJA**, kako zelo nujno je, da se v tem kritičnem desetletju okrepi globalni odziv na podnebno krizo, in sicer z ambicioznimi in znatno okrepljenimi ukrepi za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, ki jih sprejmejo vse države v skladu s cilji Pariškega sporazuma in ki prispevajo k zaščiti ljudi, njihovih možnosti preživljanja, gospodarstva, prehranskih sistemov, biotske raznovrstnosti in ekosistemov;
2. **POUDARJA**, da je potreben hiter svetovni prehod na podnebno nevtralna, odporna, naravi prijazna, krožna in z viri gospodarna gospodarstva in družbe, ki bodo zagotavljala nova in dostojna delovna mesta in rast na svetovni ravni. Ta prehod mora potekati s hitrostjo in v obsegu, ki sta potrebna, da bi bil cilj omejitve globalnega segrevanja na 1,5 °C še vedno dosegljiv, ter mora biti pravičen in vključujoč, spodbujati pristop, ki temelji na človekovih pravicah, in zagotavljati, da nihče ne bo zapostavljen. **Z ZANIMANJEM PRIČAKUJE** sodelovanje z globalnimi partnerji, kar zadeva izkoriščanje priložnosti in obravnavanje izzivov, ki jih prinaša prehod;

3. **POUDARJA** priložnosti in posredne koristi, ki jih prinašajo ambiciozni podnebni ukrepi, in sicer ne le za planet in svetovno gospodarstvo, temveč tudi za ljudi v smislu boljšega življenjskega standarda, zdravja, boljše vodne varnosti, trajnostnih prehranskih sistemov in dostopnih cen energije. **IZPOSTAVLJA**, da imajo lahko vse družbe koristi od pravičnega in enakopravnega zelenega prehoda na novi zeleni gospodarski model, pri tem pa ohranijo gospodarsko konkurenčnost in spodbujajo socialno vključenost z vlaganjem v izobraževanje, znanost, inovacije ter zelena delovna mesta in spretnosti. **OPOZARJA**, da stroški neukrepanja močno presegajo stroške urejenih in pravičnih poti prehoda. **PONOVNO POUDARJA**, da je izvajanje Pariškega sporazuma, Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in akcijske agende iz Adis Abebe medsebojno tesno povezano;
4. **PONOVNO POUDARJA**, da bi morale pri ukrepanju v boju proti podnebnim spremembam vse pogodbenice varovati, spoštovati, spodbujati in izpolnjevati svoje obveznosti glede človekovih pravic, pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja, pravic domorodnih ljudstev iz Deklaracije ZN o pravicah domorodnih ljudstev, pravic lokalnih skupnosti, migrantov, otrok in mladih, starejših, invalidov in oseb v ranljivem položaju, pa tudi glede enakosti spolov, opolnomočenja žensk in deklet in medgeneracijske pravičnosti. V zvezi s tem **PRIZNAVA** delo posebnega poročevalca za spodbujanje in varstvo človekovih pravic v okviru podnebnih sprememb. **POUDARJA**, da so smiselna udeležba javnosti, zavzetost in dostop do informacij, tudi za civilno družbo, mlade in vse deležnike, ključni za spodbujanje socialne pravičnosti, poštenosti in vključenosti pri svetovnem prehodu na podnebno nevtralen in odporen planet. **PONOVNO POUDARJA**, da je EU še naprej zavezana tem vrednotam;

5. PRIZNAVA medsebojno odvisnost med izgubo biotske raznovrstnosti, podnebnimi spremembami, onesnaževanjem in degradacijo tal; PONOVRNO IZRAŽA zaskrbljenost zaradi resnosti in nujnosti razmer, ki so posledica trojne krize planeta zaradi podnebnih sprememb, izgube biotske raznovrstnosti in onesnaževanja, pri čemer so ti trije dejavniki medsebojno povezani in se vzajemno krepijo, pa tudi dezertifikacije, degradacije tal, prsti in oceanov ter pomanjkanja vode, poplav, suše in krčenja gozdov, ki na svetovni ravni ogrožajo trajnostni razvoj. POTRJUJE svojo zavezo, da bo učinkovito, integrirano in skladno obravnaval te izredne razmere, med drugim z vzajemno koristnimi strategijami, močnimi socialnimi in okoljskimi zaščitnimi ukrepi, vključno s sonaravnimi rešitvami, ohranjanjem biotske raznovrstnosti in obnovo ekosistemov; POUDARJA, da je treba čim bolj omejiti kompromise, zlasti glede uporabe zemljišč in biomase; JE ODLOČNO ZAVEZAN solidarnemu izvajanju Pariškega sporazuma in Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost ter doseganju nevtralnosti degradacije tal na svetovni ravni in POZIVA k tesnejšemu in okrepljenemu sodelovanju ter krepitvi sinergij med navedenimi in drugimi večstranskimi dogovori;
6. IZPOSTAVLJA, da je 16. zasedanje Konference pogodbenic Konvencije o biotski raznovrstnosti (CBD), 29. zasedanje Konference pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (UNFCCC) ter 16. zasedanje Konference pogodbenic Konvencije Združenih narodov o boju proti dezertifikaciji (UNCCD) edinstvena priložnost, da konvencije iz Ria podprejo ena drugo, pa tudi Agendo ZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in njene cilje trajnostnega razvoja, ter PODPIRA večje sodelovanje na nacionalni ravni v zvezi z nacionalno določenimi prispevki (NDC), nacionalnimi načrti prilagajanja (NAP) in nacionalnimi strategijami in akcijskimi načrti za biotsko raznovrstnost (NBSAP) ter delo skupne povezovalne skupine konvencij iz Ria, da bi poiskali možnosti za njihovo skupno delovanje;

7. MENI, da je Vrh o prihodnosti ključni mejnik za večstranski sistem in doseganje ciljev trajnostnega razvoja. POZDRAVLJA mednarodna prizadevanja za sprejetje konkretnih ukrepov, s katerimi bi se v dobro vsega človeštva in prihodnjih generacij odzvali na nove izzive in priložnosti, s katerimi se soočamo danes in v prihodnosti, vključno z reformo svetovne finančne strukture, da bi se odzvali na resne gospodarske izzive, s katerimi se spopadajo zlasti države v razvoju, kot so ranljivosti zaradi dolga, inflacija in vplivi podnebnih sprememb, pri čemer je treba upoštevati naloge in procese mednarodnih finančnih institucij;
8. IZRAŽA GLOBOKO ZASKRBLJENOST, ker trenutni oboroženi spopadi po vsem svetu ne prinašajo le neizmernega človeškega trpljenja, temveč povzročajo tudi škodo za podnebje in okolje ter ogrožajo učinkovito ukrepanje na svetovni ravni za reševanje trojne planetarne krize. POU DARJA, da vojne ne ogrožajo le svetovne varnosti in stabilnosti, temveč imajo tudi resne negativne sekundarne učinke na energetska in prehransko varnost, zato se mora mednarodna skupnost nanje odločno in nemudoma odzvati. PONO VNO najostreje obsoja vojno agresijo Rusije v Ukrajini, za katero ne velja samo, da grobo krši mednarodno pravo ter povzroča velike izgube življenj in škodljive posledice za zdravje, tudi za civiliste, temveč prinaša tudi neposredno škodo naravi in dolgoročno degradacijo okolja, ogroža jedrsko varnost in zadržuje prepotrebno ukrepanje proti podnebnim spremembam. OB UPOŠTEVANJU odgovornosti Rusije na podlagi mednarodnega prava za vso škodo, ki jo je povzročila njena agresija v Ukrajini, pozdravlja vzpostavitev registra škode za Ukrajino in tekoče priprave na komisijo za odškodninske zahteve kot prvi korak k celovitemu mehanizmu, s katerim se bo Ukrajini zagotovilo nadomestilo za vojno škodo, ki jo je povzročila agresija Rusije, vključno z okoljsko škodo. Prav tako PONO VNO POTRJUJE veliko zaskrbljenost zaradi nedavnih dogodkov na Bližnjem vzhodu, ki jo je izrazil Evropski svet;

9. IZPOSTAVLJA, kako pomemben je prispevek šestega ocenjevalnega poročila Medvladnega panela za podnebne spremembe (IPCC) za pozitiven zaključek prvega pregleda globalnega stanja. POU DARJA politično relevantnost teh ocen, kar zadeva rešitve za ukrepe, in POU DARJA pomembnost tega, da vse delovne skupine IPCC pravočasno predložijo vse svoje prispevke v sedmem ocenjevalnem ciklu za drugi pregled globalnega stanja, saj so najboljše razpoložljiva znanstvena dognanja še vedno temelj za podnebne ukrepe;

REZULTATI V BAKUJU

10. POZIVA k ambicioznemu in uravnoteženemu rezultatu v Bakuju, ki (i) glede na najboljše razpoložljiva znanstvena dognanja, zlasti najnovejša poročila IPCC, ohranja temperaturni cilj 1,5 °C še vedno dosegljiv, (ii) omogoči, da vsi dosežemo napredek v smeri dolgoročne odpornosti, ter (iii) privede do učinkovitega, dosegljivega in ambicioznega novega skupnega količinsko opredeljenega cilja;
11. POZDRAVLJA „časovni načrt za cilj 1,5 °C“, za izvajanje katerega se bo zavzemala trojka predsedstev Združenih arabskih emiratov, Azerbajdžana in Brazilije, ter POZIVA trojko, naj ima še naprej vodilno vlogo pri spodbujanju ambicioznejših nacionalno določenih prispevkov, usklajenih s temperaturnim ciljem 1,5 °C, krepitvi političnega zagona in spodbujanju ambicij na različnih področjih Pariškega sporazuma, pri čemer se upoštevajo najboljše razpoložljiva znanstvena dognanja;
12. POU DARJA, da je treba skupaj uporabljati in izvajati vse vidike sklepa o pregledu globalnega stanja ter jih upoštevati v vseh ustreznih delovnih področjih v okviru Pariškega sporazuma. POU DARJA, da je treba sklep o pregledu globalnega stanja izvajati zlasti v prihodnjem krogu nacionalno določenih prispevkov, pa tudi v okviru letnega dialoga o pregledu globalnega stanja, dialoga iz Združenih arabskih emiratov, delovnega programa za blažitev podnebnih sprememb in delovnega programa za pravični prehod. POU DARJA, da je dialog iz Združenih arabskih emiratov še zlasti pomemben, da bi se zagotovilo uspešno celovito izvajanje sklepa o pregledu globalnega stanja;

13. **POUDARJA**, kako pomemben je delovni program za blažitev podnebnih sprememb, ko gre za to, da se v tem kritičnem desetletju nujno povečata ambicioznost in izvajanje ukrepov za blažitev na način, ki dopolnjuje pregled globalnega stanja, in **SE ZAVEZUJE**, da bo še naprej konstruktivno sodeloval s pogodbenicami in drugimi deležniki, da bi izmenjali pridobljene izkušnje, opredelili sinergije in okrepili sodelovanje med več deležniki pri spodbujanju trdnih nacionalnih politik, preučili, kako bi lahko sektorske politike podpirale podnebne ukrepe in ambicije, ter državam omogočili napredek pri izvajanju in krepitevi njihovih prihodnjih zavez, da bi bil temperaturni cilj 1,5 °C zaradi skupnega ukrepanja še vedno dosegljiv.
- POZDRAVLJA** dejstvo, da bo delovni program za blažitev podnebnih sprememb za leto 2024 posvečen temi „mesta: stavbe in urbani sistemi“. **IZRAŽA ZASKRBLJENOST**, ker v okviru navedenega programa doslej ni bilo napredka. **POZIVA** vse pogodbenice, naj konstruktivno sodelujejo v vsebinskih razpravah o blažitvenih ukrepih ter podprejo sprejetje vsebinsko in ambiciozno zastavljenega sklepa o delovnem programu za blažitev podnebnih sprememb na COP29, ki bo vseboval sporočila na visoki ravni o svetovnih dialogih in v naložbe osredotočenih dogodkih v okviru zadevnega delovnega programa, hkrati pa bo nadgradil napredek pri izvajanju pregleda globalnega stanja ter zadostil pričakovanjem v zvezi s prihodnjim krogom nacionalno določenih prispevkov. **SE ZAVEDA**, da lahko delovni program za blažitev podnebnih sprememb prispeva k pripravi novih in zelo ambicioznih nacionalno določenih prispevkov ter spodbudi ukrepe javnih in zasebnih deležnikov zunaj okvira UNFCCC, kar bo zagotovilo nova delovna mesta in rast na svetovni ravni;
14. **POUDARJA** pomen delovnega programa za pravični prehod; **SE ZAVEZUJE** in **POZIVA** vse pogodbenice, naj si konstruktivno prizadevajo za poti pravičnega prehoda, ki so osredotočene na človeka in pri katerih nihče ni zapostavljen, ter okrepijo zmogljivosti za izvajanje pravičnega prehoda na nacionalni ravni na podlagi vključujočega, smiselnega in učinkovitega socialnega dialoga ter celovite, enakopravne in smiselne udeležbe vseh, tudi deležnikov, ki niso pogodbenice;

15. OPOZARJA na sklepe Sveta z dne 8. oktobra 2024 o mednarodnem podnebnem financiranju; POUDARJA, kako pomembno je doseči dogovor o novem skupnem količinsko opredeljenem cilju glede podnebnega financiranja, ter PONOVRNO POTRJUJE dejavno udejstvovanje EU v teh posvetovanjih. POUDARJA, da je potreben širok in preobrazben pristop pri oblikovanju novega cilja, ki bo del globalnega okvira za podnebno financiranje, pri katerem se vsi viri financiranja – nacionalni in mednarodni, javni in zasebni – dopolnjujejo in vzajemno podpirajo ter se upoštevajo različne kombinacije načinov financiranja. IZPOSTAVLJA, da je podnebno financiranje sredstvo za doseganje svetovnih podnebnih ciljev. V zvezi s tem POUDARJA pomen integriranega večplastnega pristopa za novi skupni količinsko opredeljeni cilj. POUDARJA, da bi moral cilj širše odražati globalna in nacionalna prizadevanja, da bi mobilizirali podnebno financiranje z ukrepi, namenjenimi krepitvi spodbudnega okolja, da bi finančne tokove na svetovni ravni uskladili z usmeritvijo k ciljem Pariškega sporazuma, obenem pa sprostili naložbene tokove, predvsem v državah v razvoju. Zagotovljeno in mobilizirano mednarodno podnebno financiranje bi moralo tvoriti osnovo in bi moralo prihajati iz širše skupine prispevajočih, vključno s tistimi državami, ki so sposobne prispevati. Takšna razširitev skupine prispevajočih je priložnost, da se poveča financiranje v podporo ranljivim državam in skupnostim ter izrazi močna globalna solidarnost do njih. POUDARJA, da je treba razširiti skupino prispevajočih, kar je predpogoj za ambicioznost novega skupnega količinsko opredeljenega cilja, pri čemer je treba upoštevati razvoj posameznih ekonomskih zmogljivosti in vedno večjega deleža svetovnih emisij toplogrednih plinov od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja ter njihovo dinamično naravo. PRIZNAVA, da bi morale razvite države v okviru globalnih prizadevanj tudi v prihodnje imeti vodilno vlogo pri mobilizaciji podnebnega financiranja iz najrazličnejših virov, instrumentov in kanalov. POUDARJA, da bi bilo treba novi skupni količinsko opredeljeni cilj v osnovi uporabljati na ciljno usmerjen način, ki bi zagotavljal uspešno, dostopno in učinkovito podporo, zlasti ranljivim državam in skupnostim pri doseganju rezultatov na terenu. Poleg tega PRIZNAVA, da številne države v razvoju že zagotavljajo in mobilizirajo podnebno financiranje, tudi prek namenskih podnebnih skladov, multilateralnih razvojnih bank, nacionalnih razvojnih finančnih institucij in sodelovanja jug-jug. SPODBUJA vse prispevajoče, naj poročajo o znesku zagotavljenega in mobiliziranega podnebnega financiranja, da bi izboljšali preglednost in omogočili tesnejše usklajevanje, dopolnjevanje in skladnost med različnimi ponudniki in akterji, saj bi to lahko spodbudilo več podnebnega financiranja;

16. OPOZARJA na to, da lahko člen 6 Pariškega sporazuma spodbudi ambicioznejše cilje za zapolnitev vrzeli pri omejevanju globalnega segrevanja, pod pogojem, da sta zagotovljeni preglednost in okoljska celovitost. POUODARJA, da mora biti poudarek še vedno na zmanjšanju nacionalnih emisij in da izravnave ni mogoče izkoriščati za to, da bi se potrebno zmanjšanje emisij odložilo na pozneje. POZIVA pogodbenice, naj konstruktivno sodelujejo, da bi v Bakuju dosegle dogovor, ki bo prispeval k dolgoročnim ciljem Pariškega sporazuma, spodbujal ambicije, lajšal napredek, podpiral preobrazbene naložbe, omogočal trajnostni razvoj in zagotavljal okoljsko celovitost, hkrati pa ohranjal socialne zaščitne ukrepe, spoštoval, varoval in uresničeval človekove pravice, vključno s pravicami domorodnih ljudstev, kot so določene v Deklaraciji ZN o pravicah domorodnih ljudstev, ter ščitil biotsko raznovrstnost in varoval naravne ponore pred tveganji, povezanimi s podnebjem. POZIVA k izvajanju celovitih pravil iz člena 6, da bi tako prispevali k potrebnim ambicioznejšim globalnim ciljem in zmanjšali emisije v skladu s temperaturnim ciljem 1,5 °C ter dosegli pravični prehod na podnebno nevtralnost, preprečili dvojno obračunavanje in vezanost na poti emisij, ki niso v skladu s pariškimi cilji ali temeljijo na možnostih blažitve, pri katerih obstaja veliko tveganje reverzibilnosti, dodatno spodbujali trajnostni razvoj in na splošno zagotovili okoljsko celovitost v smislu ponudbe, povpraševanja in procesov, jasno odgovornost, preglednost, spremljanje in ambicije ter visoko kakovost rezultatov blaženja;
17. SPODBUJA pogodbenice, naj sprejmejo ukrepe na vseh ravneh upravljanja, da bi dosegle napredek pri doseganju globalnega cilja prilagajanja. SE ZAVEZUJE, da bo prispeval k uresničevanju dvoletnega delovnega programa iz Združenih arabskih emiratov in Beléma o kazalnikih za boljše spremljanje napredka pri ukrepih za prilagajanje, in POZIVA vse pogodbenice, naj v okviru priprav na COP29 sodelujejo pri tehničnem delu v zvezi s kazalniki, da bi do COP30 dosegli konkretne rezultate. SPODBUJA pogodbenice, naj predložijo, pospešijo in izvajajo nacionalne akcijske načrte, instrumente politike in procese ali strategije načrtovanja, ter SE ZAVEZUJE, da bo podprl prizadevanja, da bi bil rezultat ocene nacionalnih akcijskih načrtov v Bakuju pozitiven;

18. POUDARJA pomen izvajanja okvira iz Združenih arabskih emiratov za globalno odpornost proti podnebnim spremembam, ki ima osrednjo vlogo pri usmerjanju prizadevanj za prilagajanje. POUDARJA zavezanost EU, da si bo za to prizadevala tako v okviru svojih domačih prizadevanj kot pri mednarodnem sodelovanju. OPOZARJA, da je treba nujno okrepiti ukrepe za prilagajanje in zagotoviti, da se bo okvir izvajal in bo uresničeval svoje ambiciozne cilje, med drugim v zvezi z vodo, hrano, zdravjem in ekosistemi. POUDARJA, da bi morali biti kazalniki za okvir iz Združenih arabskih emiratov posebej določeni za namene prilagajanja, izvedljivi, smiselni, nedvoumni in zaznavni ter bi morali podpirati oceno napredka pri prilagajanju v naslednjih pregledih globalnega stanja;
19. POZDRAVLJA dogovor v okviru novega skupnega delovnega programa iz Šarm el Šejka o izvajanju podnebnih ukrepov na področju kmetijstva in prehranske varnosti ter SE ZAVEZUJE, da bo začel delo na podlagi sprejetega časovnega načrta, v katerem je predstavljeno njegovo delo v času do COP31 (ki bo leta 2026). POUDARJA, da si je treba še naprej prizadevati za izvajanje izjave o trajnostnem kmetijstvu, odpornih prehranskih sistemih in podnebnih ukrepih s COP28 v Združenih arabskih emiratih ter nujno nadaljevati delo za trajnostne in odporne prehranske sisteme, in SE ZAVEZUJE, da bo v zvezi s tem še naprej sodeloval s partnerji;
20. POUDARJA, da bo za vzpostavitev in ohranjanje zaupanja med pogodbenicami nujno prevzeti odgovornost za ukrepe in podporo, ki se zagotavljajo znotraj okvira za večjo preglednost, kolikor vse pogodbenice pregledno, natančno, v celoti in na primerljiv način ter dosledno uresničujejo svoje zaveze. POZIVA vse pogodbenice, naj pripravijo in najpozneje do konca leta predložijo svoja prva dvoletna poročila o preglednosti, in JE ODLOČEN, da tudi sam stori enako, pri čemer želi spomniti na to, da lahko najmanj razvite države in male otoške države v razvoju svoja poročila o preglednosti predložijo po lastni presoji;

21. **POUDARJA**, da je pomembno dokončati pregled okrepljenega delovnega programa iz Lime in njegovega akcijskega načrta za enakost spolov ter to delo nadaljevati tudi v prihodnosti. **SE ZAVEZUJE**, da bo tudi v prihodnje spodbujal enakost spolov in krepitev vloge vseh žensk in deklet po vsem svetu, saj je to ključnega pomena za učinkovite podnebne ukrepe, doseganje naših podnebnih ciljev in krepitev globalne odpornosti. **Z ZANIMANJEM PRIČAKUJE** sodelovanje z vsemi stranmi, da bi nadaljevali prizadevanja za vključevanje načela enakosti spolov v proces UNFCCC, in sicer v okviru vseh področij, ustanovljenih organov in delovnih programov. **POZIVA** vse pogodbenice, naj s krepitvijo zmogljivosti, načrtovanjem, odločanjem, izvajanjem, spremljanjem in poročanjem uresničijo celovito, enakopravno, smiselno in varno sodelovanje žensk in deklet pri podnebnih ukrepih in njihovo vodilno vlogo na tem področju, ter **OPOZARJA** na svojo zavezo, da bo storil enako;

KREPITEV UKREPOV, AMBICIJ, MOŽNOSTI IN PODPORE

22. **CENI** prizadevanja vlade Združenih arabskih emiratov, ki je predsedovala konferenci COP28, in **POZDRAVLJA** prelomno soglasje iz Združenih arabskih emiratov, s katerim je bil poudarjen konec dobe fosilnih goriv in postavljeni temelji za hiter, pravičen in enakopraven svetovni prehod na podnebno nevtralna gospodarstva, ki temelji na obsežnem, hitrem in trajnem zmanjšanju emisij v skladu z omejitvijo globalnega segrevanja na 1,5 °C;
23. **POUDARJA**, da so za omejitev segrevanja na 1,5 °C v tem kritičnem desetletju potrebna skupna prizadevanja in nadaljnji ukrepi vseh držav, zlasti velikih gospodarstev. Nujno je tudi, da svetovne emisije toplogrednih plinov dosežejo svojo najvišjo raven pred letom 2025, se zmanjšajo za približno 43 % do leta 2030 in za 60 % do leta 2035 v primerjavi z letom 2019 ter da čim prej, najpozneje pa do leta 2050, dosežemo ničelno stopnjo neto emisij toplogrednih plinov;

24. POZIVA vse pogodbenice, naj sprejmejo nadaljnje ukrepe ter s hitrim in ambicioznim izvajanjem ter povečanjem nacionalno določenih prispevkov, ki jih je treba v skladu s Pariškim sporazumom predložiti precej pred COP30, udeležijo globalna prizadevanja, dogovorjena v sklepu o pregledu globalnega stanja. OPOZARJA na poziv iz sklepa o pregledu globalnega stanja, da vse pogodbenice, ki tega še niso storile, v svojih nacionalno določenih prispevkih po potrebi ponovno preučijo in okrepijo cilje za leto 2030, da bi jih do konca leta 2024 uskladile s temperaturnim ciljem iz Pariškega sporazuma, ter na izrecen poziv, da sporočijo ali revidirajo svoje dolgoročne strategije za razvoj z nizkimi emisijami toplogrednih plinov za pravičen prehod na ničelno stopnjo neto emisij do leta 2050, pri čemer je treba upoštevati različne nacionalne okoliščine. Z VELIKO ZASKRBLJENOSTJO UGOTAVLJA, da trenutni nacionalno določeni prispevki pogodbenic Pariškega sporazuma skupaj še zdaleč niso dovolj, da bi omogočili omejitev globalnega segrevanja na 1,5 °C in doseglo dolgoročnih ciljev Pariškega sporazuma, ter POZIVA vse pogodbenice, naj svoje politike in ukrepe uskladijo s cilji, določenimi v nacionalno določenih prispevkih v skladu s Pariškim sporazumom. POU DARJA, da bi bile morale vse države, zlasti velika gospodarstva: (i) od sprejetja Pariškega sporazuma bistveno povečati ambicioznost svojih nacionalno določenih prispevkov, (ii) že doseči najvišjo raven emisij toplogrednih plinov ali (iii) nakazati, da jo bodo dosegle pred letom 2025, in v svojih nacionalno določenih prispevkih sporočiti absolutne cilje zmanjšanja emisij za celotno gospodarstvo, ki bi zajemali vse toplogredne pline;
25. IZPOSTAVLJA, da EU izpolnjuje mandat pregleda globalnega stanja, tudi z izvajanjem zakonodajnega svežnja „Pripravljeni na 55“, ki bo Evropski uniji omogočil, da izvede posodobljen nacionalno določen prispevek za EU za leto 2030. POU DARJA, da bi po ocenah Komisije zakonodajni okvir „Pripravljeni na 55“, ko bo v celoti izveden, lahko omogočil, da EU in njene države članice presežejo cilj EU glede zmanjšanja emisij, tj. domače neto zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. V zvezi s tem IZPOSTAVLJA pomen hitrega in celovitega izvajanja svežnja „Pripravljeni na 55“, pri čemer je treba upoštevati, da to prinaša priložnosti in izzive, ki jih je treba obravnavati;

26. PONOVNO POZIVA k pravičnemu, urejenemu in poštenemu prehodu s fosilnih goriv v energetskih sistemih v skladu s ciljem 1,5 °C, s čimer bi pospešili ukrepanje v tem kritičnem desetletju, da bi do leta 2050 dosegli ničelno stopnjo neto emisij v skladu z znanstvenimi dognanji. PONOVNO POZIVA k potrojitvi zmogljivosti za energijo iz obnovljivih virov na svetovni ravni in podvojitvi povprečne svetovne letne stopnje izboljšanja energijske učinkovitosti do leta 2030 ter pospešitvi brezemisijskih in nizkoemisijskih tehnologij. POZIVA k čimprejšnji postopni odpravi subvencij za fosilna goriva, ki ne prispevajo k odpravi energetske revščine ali pravičnemu prehodu. V zvezi s tem POUDARJA tudi, da morajo biti ti cilji tesno povezani s prihranki energije in postopnim opuščanjem proizvodnje in porabe energije iz fosilnih goriv na svetovni ravni, ter IZPOSTAVLJA, da so bile pogodbenice v okviru izvajanja vseh svetovnih prizadevanj, povezanih z energijo, ki so bila dogovorjena v okviru soglasja iz Združenih arabskih emiratov, pozvane, naj v skladu s točko 28 pregleda globalnega stanja na nacionalno določen način prispevajo k svetovnim prizadevanjem za pospešitev brezemisijskih in nizkoemisijskih tehnologij, pri čemer je treba upoštevati mešanico energetskih virov vsake države. IZPOSTAVLJA tudi, da je treba pospešiti razogljičenje industrije in preprečiti vezanost na emisije v industrijskih sektorjih, v katerih je težko zmanjšati emisije, ter POZDRAVLJA napredek mednarodnih pobud na tem področju;

27. IZPOSTAVLJA, da je treba na svetovni ravni postopno opustiti fosilna goriva z nezmanjšanimi emisijami ter doseči vrhunec in upad njihove porabe že v tem desetletju, da bi zagotovili potrebno blažitev, kot je navedel IPCC. V zvezi s tem POUDARJA, kako pomembno je, da v energetske sektorju že precej pred letom 2050 večinoma ne bi bilo fosilnih goriv, in da si je treba prizadevati za popolnoma ali pretežno razogljičen elektroenergetski sistem po vsem svetu v 30-ih letih tega stoletja, pri čemer se ne dopušča nova proizvodnja električne energije iz premoga, saj so stroškovno učinkoviti ukrepi za ničelne emisije v navedenem sektorju že široko dostopni, kar prinaša številne koristi, med drugim za trajnostni razvoj, zdravje ljudi in kakovost zraka ter ustvarjanje delovnih mest, pa tudi energetska varnost, ter postopno opustiti obstoječo svetovno proizvodnjo električne energije iz premoga z nezmanjšanimi emisijami v energetskih sistemih, kar je skladno s tem, da bi bil temperaturni cilj 1,5 °C še vedno dosegljiv. Poleg tega POUDARJA, da so tehnologije za zmanjševanje emisij, ki ne škodujejo bistveno okolju, na voljo le v omejenem obsegu in jih je treba uporabljati za zmanjšanje emisij predvsem iz sektorjev, v katerih je težko zmanjšati emisije, in da morajo tehnologije za odstranjevanje ogljika prispevati k negativnim globalnim emisijam, ter POUDARJA, da se ne bi smele uporabljati za odlašanje s podnebnimi ukrepi v sektorjih, kjer so na voljo izvedljive, uspešne in stroškovno učinkovite alternative za blažitev podnebnih sprememb, zlasti v tem ključnem desetletju. Obenem PRIZNAVA napredek, dosežen pri razvoju tehnologij za zmanjševanje emisij, in njihovo potencialno vlogo v prihodnosti pri zmanjševanju emisij v sektorjih, v katerih je težko zmanjšati emisije, da bi pospešili razogljičenje in do leta 2050 dosegli podnebno nevtralnost. POZIVA vse strani, zlasti druga večja gospodarstva, naj z razvojem in izvajanjem nacionalnih načrtov, politik in ukrepov operacionalizirajo svoj prispevek h globalnemu prehodu s fosilnih goriv v energetskih sistemih. POUDARJA, da bi morala naftna in plinska industrija prevzeti vodilno vlogo v svetovnih prizadevanjih za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov; IZPOSTAVLJA stroškovno učinkovit potencial za zmanjšanje emisij metana v sektorju pridobivanja, proizvodnje in prevoza fosilnih goriv ter v kmetijskem sektorju in sektorju odpadkov. SE ZAVEZUJE, da bo agencije, kot sta IEA in IRENA, vključil v sodelovanje z UNFCCC, da bi zagotovili pregledno in pravočasno poročanje o zagotavljanju potrjenih zmogljivosti za energijo iz obnovljivih virov na svetovni ravni in podvojene svetovne povprečne letne stopnje izboljšanja energijske učinkovitosti do leta 2030, zaveza k čemur je bila sprejeta na konferenci COP28;

28. **POUDARJA**, da je potrebna omogočitevna infrastruktura, kot so prenosna in distribucijska elektroenergetska omrežja, elektroenergetske medsebojne povezave in shranjevanje energije, ter njihov pomen za dostop do energije, konkurenčnost, cenovno dostopne račune za energijo, energetska varnost, večjo prožnost sistema, elektrifikacijo in upravljanje povpraševanja. **PODPIRA** nadaljnjo krepitev razvoja spretnosti ter spodbujanje ustvarjanja zelenih delovnih mest kot dejavnika, ki omogoča koristi energetskega prehoda ter svetovnih prizadevanj za razvoj in krepitev zanesljivih, raznolikih, trajnostnih, odgovornih, z viri gospodarnih in pravičnih svetovnih, regionalnih in lokalnih dobavnih in vrednostnih verig za pospešitev energetskega prehoda;
29. **POUDARJA**, da mora naslednji krog nacionalno določenih prispevkov odražati napredek in največje mogoče ambicije, ter **POZIVA**, naj se ti nacionalno določeni prispevki uskladijo s sklepom o pregledu globalnega stanja in temperaturnim ciljem 1,5 °C, kot je razvidno iz najnovejših znanstvenih dognanj, vključujejo cilje absolutnega zmanjšanja za celotno gospodarstvo, ki zajemajo vse toplogredne pline, sektorje in kategorije, ter temeljijo na konkretnih politikah in ukrepih; **PONOVNO IZRAŽA** spodbudo, vključeno v soglasje iz Združenih arabskih emiratov, naj pogodbenice v letu 2025 sporočijo svoje nacionalno določene prispevke s končnim datumom leta 2035 na podlagi odstavka 2 Sklepa 6/CMA.3. **PONAVLJA** ugotovitve IPCC, da so na voljo rešitve za omejitev dviga temperature na 1,5 °C, in bo sodeloval s partnerji, da bi zagotovili, da se bodo te rešitve upoštevale v naslednjem krogu nacionalno določenih prispevkov. **SE ZAVEZUJE**, da bo pri razvoju in izvajanju ambicioznih nacionalno določenih prispevkov sodeloval s partnerskimi državami, razvojnimi partnerji in mednarodnimi organizacijami, kot je partnerstvo za nacionalno določene prispevke;
30. **POZDRAVLJA** objavo sporočila Komisije o podnebnem cilju Evrope za leto 2040 in o poti do podnebne nevtralnosti najpozneje do leta 2050 ter **JE SEZNANJEN Z** njegovimi priporočili v skladu z znanstvenimi dognanji. **UGOTAVLJA**, da je sporočilo podlaga za razpravo in za odločitev, ki jo je treba sprejeti glede cilja EU za leto 2040 in naslednjih nacionalno določenih prispevkov, ki jih je treba predložiti precej pred konferenco COP30 v skladu z zavezami na podlagi Pariškega sporazuma in rezultati pregleda globalnega stanja, da bi vodili z dobrim zgledom na podlagi cilja zmanjšanja emisij, ki ga bo predlagala Komisija in bo dogovorjen v skladu z notranjimi postopki EU, ob tem pa bodo tekla prizadevanja, da bi ustvarili predpogoje, ki bodo olajšali njegovo uresničitev. **PRAV TAKO POZIVA** druge mednarodne partnerje, zlasti velike onesnaževalce, naj povečajo svoje ambicije in svet usmerijo na pot, ki bo združljiva s temperaturnim ciljem 1,5 °C;

31. **POUDARJA**, da je stabilen in predvidljiv okvir politike pomemben za to, da se zagotovi jasnost za vlagatelje, vključno s podjetji, državljane, pa tudi oblikovalce politik, in da je treba pravočasno sprejeti odločitev o vmesnem cilju za leto 2040 v skladu z evropskimi podnebnimi pravili in zavezami iz Pariškega sporazuma ter v skladu s temperaturnim ciljem 1,5 °C, ob upoštevanju rezultatov pregleda globalnega stanja. **POZDRAVLJA** vmesni pregled osmega okoljskega akcijskega programa; **POUDARJA**, da bo nadaljnje izvajanje zakonodajnih aktov, sprejetih na podlagi evropskega zelenega dogovora, ključnega pomena za doseganje prednostnih ciljev osmega okoljskega akcijskega programa in upoštevanje socialno-ekonomskega učinka na občutljive sektorje;
32. **PONOVNO POUDARJA**, da je mednarodno sodelovanje prek močnega multilateralizma, ki temelji na pravilih, bistvenega pomena za uspešno odzivanje na podnebne spremembe na svetovni ravni. **OPOZARJA** na sklepe Sveta z dne 18. marca 2024 o zeleni diplomaciji EU¹ in v zvezi s tem **PONOVNO POUDARJA** zavezanost tesnemu sodelovanju z mednarodnimi partnerji v okviru dejavne evropske zelene, podnebne in energetske diplomacije, da bi pospešili pravičen in vključujoč svetovni prehod;
33. **IZPOSTAVLJA** pomen učinkovitega sodelovanja z državami v razvoju, tudi s krepitvijo zmogljivosti ter tehnično in finančno pomočjo iz vseh virov, da bi obravnavali izzive, ki izhajajo iz podnebnih sprememb in njihovih posledic, ter zagotovili koristi prehoda na podnebno nevtravno in odporno gospodarstvo;
34. **PRIZNAVA** ugotovitve IPCC, da razvoj, odporen proti podnebnim spremembam, vključuje prilagajanje in blažitev za spodbujanje trajnostnega razvoja za vse, kar omogoča okrepljeno mednarodno sodelovanje. **POUDARJA**, da blažilni ukrepi, ki omejujejo emisije CO₂, skupaj z močnim zmanjšanjem drugih emisij toplogrednih plinov zmanjšujejo stopnjo in obseg segrevanja ter povečujejo učinkovitost in zmožnost načrtovanja. **POUDARJA**, da se z večjimi stopnjami in obsegom podnebnih sprememb povečuje verjetnost preseganja omejitev prilagajanja, zato **IZPOSTAVLJA**, da se blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje dopolnjujeta in sta bistvena za spopadanje s podnebnimi spremembami, ter **POZIVA** k obsežnemu, hitremu in trajnemu zmanjšanju emisij na svetovni ravni, ki bo doseglo vsaj ničelne neto emisije CO₂, v skladu s ciljem 1,5 °C, da bi ohranili našo zmožnost prilagajanja;

¹ Dok. 7865/24.

35. PRIZNAVA, da je vse bolj pomembno izboljšati zmožnost prilagajanja, okrepiti odpornost in zmanjšati ranljivost zaradi podnebnih sprememb, ter POU DARJA osrednjo vlogo celostnih, vključujočih in učinkovito izvedenih nacionalnih strategij in načrtov za prilagajanje. POZIVA vse pogodbenice, naj si bolj prizadevajo, da bi se prilagajanje podnebnim spremembam in odpornost nanje vključevala v ustrezne in obstoječe politike, sektorje, programe in dejavnosti ter se v njih upoštevala, saj so ta prizadevanja bistvena za boj proti vse večjim grožnjam podnebnih sprememb. IZPOSTAVLJA podporo EU mednarodni odpornosti proti podnebnim spremembam in pripravljenosti nanje, politike in spodbude za spodbujanje naložb, odpornih proti podnebnim spremembam, ter ciljno usmerjeno podporo partnerskim državam, zlasti za dejavnosti, ki prispevajo k izvajanju različnih faz cikla prilagoditvene politike (ocena tveganja, načrtovanje, izvajanje, spremljanje, ocenjevanje in učenje);
36. POU DARJA, da je celovito obvladovanje podnebnih tveganj ključno za vzpostavitev dolgoročne odpornosti proti podnebnim spremembam ter za preprečevanje, zmanjševanje in odpravljanje izgube in škode, povezanih s škodljivimi učinki podnebnih sprememb. POU DARJA, da si EU in njene države članice še naprej prizadevajo za preprečevanje in zmanjševanje tveganj, ki izhajajo iz podnebnih sprememb, tako doma kot v tujini, kar se odraža v oblikovanju in izvajanju strategij in načrtov za prilagajanje v vseh državah članicah ter spodbujanju evropske misije za prilagajanje in izvajanju prilagoditvene strategije EU. POZDRAVLJA evropsko oceno podnebnih tveganj (EUCRA) in sporočilo Komisije o obvladovanju podnebnih tveganj, ki bosta podprla opredelitev prednostnih nalog politike, povezanih s prilagajanjem podnebnim spremembam, v Evropi in razvoj politik v sektorjih, ki so občutljivi na podnebne spremembe, ter z veliko zaskrbljenostjo UGOTAVLJA, da so njune ugotovitve o neposredni nevarnosti in tveganjih, ki jih podnebne spremembe predstavljajo za državljane, finančni sistem in celotno gospodarstvo, dosegle kritično raven ter da je treba sprejeti nujne in odločne ukrepe;

37. IZPOSTAVLJA, da bo omejevanje dviga globalne temperature na 1,5 °C bistveno za preprečevanje, zmanjševanje in odpravljanje izgube in škode, povezanih s škodljivimi učinki podnebnih sprememb. PONOVRNO POUODARJA, da si EU odločno prizadeva za okrepitev ukrepov za preprečevanje, zmanjševanje in odpravljanje izgube in škode v skladu s členom 8 Pariškega sporazuma. POUODARJA, da ni enotnega načina odzivanja na izgubo in škodo ter da je treba okrepiti številne odzive, obenem pa izboljšati sinergije in skladnost med obstoječimi in novimi ureditvami za odzivanje na izgubo in škodo na svetovni ravni;
38. JE SEZNANJEN z zavezami, sprejetimi v Dubaju in pozneje, da se bo začela operacionalizacija sklada za kritje izgube in škode; v zvezi s tem POZDRAVLJA delo, ki ga je opravil odbor sklada, da bi pravočasno dokončal svoje ureditve upravljanja in institucionalne ureditve. POUODARJA, da mora sklad delovati skladno z ureditvami financiranja in uporabljati obstoječe mehanizme, kot so Varšavski mednarodni mehanizem za reševanje vprašanj izgube in škode, povzročene zaradi spremembe podnebja, njegov izvršni odbor in njegova mreža iz Santiaga. POUODARJA pomen hitre operacionalizacije novih ureditev financiranja, vključno s skladom, v kontekstu obstoječega in novega okolja, da bi podprli države v razvoju, ki so še posebej izpostavljene škodljivim učinkom podnebnih sprememb, pa tudi še naprej prostovoljno zagotavljali podporo iz najrazličnejših virov financiranja, vključno z nepovratnimi sredstvi in ugodnimi posojili iz javnih, zasebnih in inovativnih virov. Poleg tega POZIVA vse ustrezne pobude in institucije, kot so multilateralne razvojne banke, mednarodne finančne institucije, podnebni skladi, agencije ZN, dvostranske agencije in drugi ustrezni deležniki, naj se v okviru svojih pooblastil posvetijo vprašanjem izgube in škode ter dosledno in usklajeno podpirajo ta prizadevanja;

39. PRIZNAVA, da je javno podnebno financiranje, vključno z mednarodnim podnebnim financiranjem, še vedno ključno za zagotavljanje podpore ranljivim državam in skupnostim, še posebej tistim, ki so jih nesorazmerno prizadele posledice podnebnih sprememb, zlasti v najmanj razvitih državah in malih otoških državah v razvoju, tudi za prilagajanje. IZPOSTAVLJA pomen učinkovite in pospešene uporabe uradne razvojne pomoči za mobilizacijo sredstev iz drugih virov. POU DARJA, da se številne države v razvoju nenehno soočajo z izzivi pri dostopu do podnebnega financiranja, še posebej tiste, katerih zmogljivosti so znatno omejene, in da so potrebna nadaljnja prizadevanja za obravnavanje teh izzivov, da se državam v razvoju z ambicioznimi nacionalno določenimi prispevki omogoči, da pospešijo svoj nacionalni podnebni in energetski prehod ter okrepijo nacionalno odpornost proti podnebnim spremembam;
40. POZDRAVLJA dejstvo, da so razvite države skupaj dosegle cilj 100 milijard USD za podnebno financiranje za države v razvoju, kar zadeva smiselne blažilne ukrepe in preglednost izvajanja, pri čemer je bilo v letu 2022 zagotovljenih in mobiliziranih 115,9 milijarde USD. OPOZARJA na pomemben prispevek EU in njenih držav članic v zvezi s tem ter PONO VNO POTRJUJE njihovo zavezanost nadaljnjemu uresničevanju cilja do leta 2025. Prav tako PONO VNO POU DARJA zavezo, da se dodatno okrepijo sinergije med financiranjem programov za podnebje, biotsko raznovrstnost in trajnostno upravljanje zemljišč. PRIZNAVA, da je treba opredeliti in uporabiti obstoječe ter nove in inovativne vire financiranja, tudi iz sektorja fosilnih goriv, da bi podprli najranljivejše države pri blažitvi podnebnih sprememb in krepitvi odpornosti proti njim. Prav tako PRIZNAVA, da je treba pri podnebnem financiranju še bolj upoštevati vidik spola;
41. PRIZNAVA, da je pomembno povečati obseg financiranja, da bi izboljšali odpornost proti podnebnim spremembam in okrepili zmožnost prilagajanja nanje. PONO VNO POTRJUJE, da so se EU in njene države članice odločene odzvati na nujen poziv, naj razvite države do leta 2025 skupno zagotovljeni obseg podnebnega financiranja za prilagajanje, namenjen državam v razvoju, v primerjavi z letom 2019 podvojijo. POU DARJA ključno vlogo mednarodnega ugodnega financiranja in domačega javnega financiranja pri podpiranju in krepitvi prizadevanj za prilagajanje z ustreznim oblikovanjem programov, načrtovanjem in pripravo proračuna, kar izboljšuje dostop do zasebnega financiranja in ga sprejema;

42. PONOVRNO POUODARJA, da je uskladitev globalnih finančnih tokov s potjo, ki vodi v razvoj z nizkimi emisijami toplogrednih plinov, ki bo hkrati odporen proti podnebnim spremembam, eden od bistvenih ciljev Pariškega sporazuma. POUODARJA, da je za to potrebno globalno in nujno ukrepanje, ki vključuje stalno in pospešeno reformo mednarodne finančne strukture. PONOVRNO POUODARJA, da samo javno financiranje ne more zagotoviti ravni financiranja, potrebnih za doseganje podnebno nevtralnega in odpornega svetovnega gospodarstva, ter da je mobilizacija zasebnih in inovativnih virov podnebnega financiranja bistvena za uspešen in pravičen prehod. POUODARJA, da bo treba z zasebnimi naložbami izvesti največji delež potrebnih naložb v zeleni prehod, ter PRIZNAVA, da taka prizadevanja vključujejo uskladitev nacionalnih in mednarodnih finančnih sistemov v vseh državah, da bi javne in zasebne finančne tokove preusmerili z emisijsko intenzivnih dejavnosti, ki škodujejo podnebnju, v razvoj z nizkimi emisijami toplogrednih plinov, ki bo hkrati odporen proti podnebnim spremembam. IZPOSTAVLJA, da je treba zasebni sektor mobilizirati v velikem obsegu z učinkovitimi in verodostojnimi okviri politike, ki bodo lahko odpravili nedelovanje trga in druge ovire za povečanje naložb. SPODBUJA vse pogodbenice, naj okrepijo pregledno in zanesljivo poročanje o javnih in zasebnih finančnih sredstvih, zagotovljenih in mobiliziranih za podnebne ukrepe, ter v zvezi s tem PRIZNAVA, da je treba pospešiti izvajanje, spremljanje in sledenje usklajevanja finančnih tokov ter udeležencem na trgu zagotoviti dosledne, primerljive in zanesljive informacije. JE zelo ZASKRBLJEN zaradi obsega zasebnega financiranja, ki še vedno podpira dejavnosti na svetovni ravni, ki niso usklajene s Pariškim sporazumom, zlasti v sektorju fosilnih goriv, ter škodljivih spodbud, ki še vedno obstajajo kljub odločitvi v Glasgowu o njihovi postopni opustitvi in odločitvi v Parizu o uskladitvi finančnih tokov v skladu s členom 2.1c, ki med drugim zahteva globalno zmanjšanje naložbenih tokov v infrastrukturo za fosilna goriva, obenem pa priznava, da so potrebne določene naložbe, tudi za spremembo namena infrastrukture in zagotovitev, da bo ta kos izzivom prihodnosti in skladna s ciljem 1,5 °C. PRIZNAVA ugotovitve IPCC, da so tokovi javnega in zasebnega financiranja za fosilna goriva še vedno večji od tistih za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev;

43. SPODBUJA multilateralne razvojne banke in druge mednarodne finančne institucije, naj v sklopu svojega mandata okrepijo svoja prizadevanja, da bi podprle izvajanje rezultatov pregleda globalnega stanja, tudi z večjo mobilizacijo zasebnega podnebnega financiranja in ukrepi za izboljšanje spodbudnega okolja, da bi zagotovile učinkovito uporabo podnebnega financiranja, ter uskladitvijo svojih strategij, dejavnosti in naložb s cilji Pariškega sporazuma, tudi s sprejetjem potrebnih reform v okviru širše reforme mednarodne finančne strukture v okviru uskladitve vseh finančnih tokov s potjo , ki vodi v razvoj z nizkimi emisijami toplogrednih plinov, ki bo hkrati odporen proti podnebnim spremembam, pa tudi k stalnemu povečevanju obsega, učinkovitosti in poenostavljenega dostopa do podnebnega financiranja. POZDRAVLJA trenutna prizadevanja multilateralnih razvojnih bank za povečanje zagotavljanja podnebnega financiranja, uskladitev posojil in operacij s cilji Pariškega sporazuma ter nadaljnji razvoj njihovega skupnega pristopa k spremljanju učinka in rezultatov podnebnega financiranja ter poročanju o njih, pa tudi skupne metodologije multilateralnih razvojnih bank za uskladitev s Pariškim sporazumom, pregleda okvira kapitalske ustreznosti skupine G20 in drugih strategij, ki so jih oblikovale številne ključne multilateralne razvojne banke, vključno z vodilno vlogo Evropske investicijske banke, Evropske banke za obnovo in razvoj ter skupine Svetovne banke, ter POZIVA k njihovemu hitremu izvajanju. POUDARJA pomembno vlogo multilateralnih razvojnih bank pri doseganju svetovnih ciljev glede obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti do leta 2030, da bi prispevale k pravičnemu in enakopravnemu prehodu s fosilnih goriv, kar bi omogočilo večji delež naložb v državah v razvoju in gospodarstvih v vzponu;
44. POZDRAVLJA, da je bila v pregledu globalnega stanja priznana vloga vlad, centralnih bank, komercialnih bank, institucionalnih vlagateljev in drugih finančnih akterjev, da bi izboljšali ocenjevanje in obvladovanje finančnih tveganj, povezanih s podnebjem, ter zagotovili ali izboljšali dostop do podnebnega financiranja v vseh geografskih regijah in sektorjih, ter POUDARJA, da je treba preučiti inovativne možnosti za razširitev virov ugodnega financiranja podnebnih ukrepov, med drugim z oblikovanjem cen ogljika, dajatvami za izvajanje podnebnih ukrepov in s tem omogočanjem zmanjšanja škodljivih spodbud. POZDRAVLJA delo v okviru globalnega strokovnega pregleda dolga, narave in podnebja ter Pariškega pakta za ljudi in planet;

45. **POUDARJA** učinkovitost oblikovanja cen ogljika pri zmanjševanju emisij, spodbujanju zelenih naložb ter sočasni preobrazbi energetskega in industrijskega sektorja, kot je razvidno iz sistema EU za trgovanje z emisijami. **POZIVA** partnerje, naj sodelujejo z EU pri razvoju globalnega pristopa k oblikovanju cen ogljika, ter **PODPIRA** in **SPODBUJA** vse jurisdikcije, naj uvedejo ali izboljšajo svoje nacionalne mehanizme za oblikovanje cen ogljika, pri čemer poudarja, da lahko povečajo prihodke v podporo izvajanju nacionalno določenih prispevkov, med drugim z uskladitvijo instrumentov za oblikovanje cen ogljika s pozivom k ukrepanju za trge ogljika, usklajene s Pariškim sporazumom, in sodelovanjem v mednarodnih pobudah, kot so koalicija finančnih ministrov za podnebne ukrepe, pobuda iz Bridgetowna in podnebna deklaracija iz Nairobija. **POUDARJA**, da so potrebni ukrepi za okrepitev oblikovanja cen ogljika na svetovni ravni;

DELEŽNIKI, KI NISO POGODBENICE, TER DRUGE MEDNARODNE ORGANIZACIJE IN PROCESI

46. **IZPOSTAVLJA** pomen in nujnost ukrepanja deležnikov, ki niso pogodbenice, zlasti civilne družbe, podjetij, finančnih institucij, mest in oblasti na podnacionalni ravni, domorodnih ljudstev, lokalnih skupnosti, mladih in raziskovalnih ustanov, tudi v okviru procesa UNFCCC, ter **SPODBUJA** nadaljnje sodelovanje pri učinkovitem izvajanju Pariškega sporazuma in izvajanju rezultatov pregleda globalnega stanja, tudi prek svetovnega programa za ukrepanje proti podnebnim spremembam. **POUDARJA** zlasti ključno vlogo zasebnega sektorja in zasebnega financiranja. **POZDRAVLJA** in **SPODBUJA** zavzeta prizadevanja obeh vodilnih visokih zagovornikov zaščite podnebja pri spodbujanju podnebnih ukrepov. **POZDRAVLJA** tudi močno sodelovanje poslovnih akterjev s sedežem v Uniji, da bi zagotovili rešitve za pospešitev podnebnih ukrepov na svetovni ravni. **SE ZAVEDA** odločnih pozivov civilne družbe, zlasti otrok in mladih, k ambicioznejšim podnebnim ukrepom, ob upoštevanju medgeneracijske enakosti, pa tudi potrebe po vzpostavitvi družbeno koristnega ekološkega prehoda, v katerem bodo upoštevane potrebe ljudi; v zvezi s tem **PRIZNAVA** tudi potrebo po vključujoči udeležbi javnosti, dostopu javnosti do informacij in spodbudnem okolju za dejavno sodelovanje, pa tudi dostopu do informacij pri načrtovanju in izvajanju podnebnih ukrepov. **POUDARJA** pomen izobraževanja, usposabljanja, udeležbe javnosti in mednarodnega sodelovanja na področju podnebnih sprememb v skladu z ukrepi za krepitev vloge na področju podnebja;

47. v skladu s pregledom globalnega stanja POZIVA k rešitvam za prehod na trajnostni življenjski slog in trajnostne vzorce potrošnje in proizvodnje, tudi s pristopi krožnega gospodarstva, in SE ZAVEDA vse večjega povpraševanja po fosilnih gorivih in energiji za proizvodnjo plastike ter medsebojnih povezav s podnebnimi spremembami in škodljivih učinkov onesnaževanja s plastiko na odpornost proti podnebnim spremembam, zdravje ljudi in ekosisteme. POZIVA k odpravi onesnaževanja okolja s plastiko in POZDRAVLJA delo medvladnega pogajalskega odbora za vzpostavitev mednarodnega pravno zavezujočega instrumenta za odpravo onesnaževanja s plastiko;
48. PRIZNAVA vodilno vlogo in odgovornost lokalnih akterjev, vključno z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, pri pospeševanju in širjenju socialno pravičnih podnebnih ukrepov. POZIVA k rešitvam, ki bodo odražale pomen prehoda na trajnostni življenjski slog ter trajnostne vzorce potrošnje in proizvodnje, in POZIVA k učinkovitemu vključevanju državljanov v prehod na tak način življenja, tudi s pristopi krožnega gospodarstva, ter POU DARJA, da je treba okrepiti sodelovanje z lokalnimi in regionalnimi oblastmi in skupnostmi pri pripravi in izvajanju nacionalno določenih prispevkov, nacionalnih načrtov in strategij prilagajanja ter dolgoročnih strategij za razvoj z nizkimi emisijami toplogrednih plinov;
49. OPOZARJA, da je treba emisije iz mednarodnega letalskega in pomorskega prometa učinkovito obravnavati in končno zmanjšati na ničelno stopnjo neto emisij. POZDRAVLJA napredek, ki ga je Mednarodna pomorska organizacija (IMO) dosegla v svoji revidirani strategiji za toplogredne pline, ki vključuje okrepljen skupni cilj doseganja ničelnih neto emisij toplogrednih plinov iz mednarodnega ladijskega prometa do ali okrog, tj. približno leta 2050, z okvirnimi vmesnimi cilji za leti 2030 in 2040. Strategija za toplogredne pline vključuje tudi novo raven ambicij v zvezi z uvajanjem alternativnih brezemisijskih ali skoraj brezemisijskih tehnologij, goriv ali virov energije do leta 2030. SPODBUJA IMO, naj si še naprej prizadeva za oblikovanje srednjeročnih ukrepov, ki bi zagotavljali doseganje vseh ciljev strategije ter vključevali standard, ki bo urejal postopno zmanjšanje intenzivnosti emisij toplogrednih plinov iz ladijskih goriv, in mehanizem za določanje cen emisij toplogrednih plinov v pomorstvu, ter za sprejetje teh ukrepov do leta 2025. POZIVA države članice Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO), naj se na skupščini ICAO leta 2025 dogovorijo o okrepitvi ravni ambicij sheme CORSIA v skladu z doseganjem njenega dolgoročnega zelenega cilja za izpolnjevanje ciljev Pariškega sporazuma;

50. PONOVRNO POUČENJE ključni pomen ohranjanja, varstva in obnove narave ter morskih, sladkovodnih, obalnih in kopenskih ekosistemov, da bi dosegli temperaturni cilj 1,5 °C, tudi z okrepljenimi prizadevanji za zaustavitev in obrnitev trenda krčenja in degradacije gozdov do leta 2030 ter z ohranjanjem in obnavljanjem oceanov ter obalnih in sladkovodnih ekosistemov, pa tudi ohranjanja gorskih ekosistemov kot posebej podnebno občutljivih regij, kot je priznано tudi v pregledu globalnega stanja, OPOZARJA na svojo spodbudo za nadaljnjo krepitev podnebnih ukrepov, ki temeljijo na oceanih, ter POZDRAVLJA dialog o oceanih in podnebnih spremembah, ki poteka v okviru UNFCCC;
51. IZPOSTAVLJA, da je treba obravnavati povezavo med vodo in podnebjem. V zvezi s tem OPOZARJA na sklepe Sveta o vprašanju vode pri zunanjem delovanju EU² in na sklepe Evropskega sveta, v katerih je priznana potreba po okrepljenem ukrepanju na področju voda na ravni EU in na svetovni ravni, ter je izpostavljen pomen strateškega pristopa k zanesljivi oskrbi z vodo³. PRIZNAVA osrednjo vlogo vodnih ekosistemov, zlasti mokrišč in obalnih ekosistemov, za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter potrebo po varstvu, obnovi in trajnostnem upravljanju vodnih virov ter v zvezi s tem osredotočenost na sonaravne rešitve, pa tudi pristope, ki temeljijo na ekosistemih, da bi čim bolj zmanjšali negativne učinke podnebnih sprememb in povečali sposobnosti prilagajanja. POZDRAVLJA izide konference ZN o vodi leta 2023, njeno akcijsko agendo za vodo in izvajanje Konvencije o vodah ter izvajanje systemske strategije ZN o vodi in sanitarni oskrbi, med drugim z vključevanjem vodnih in sladkovodnih ekosistemov v ustrezne procese ZN. PRIZNAVA osrednjo vlogo prostorskega načrtovanja pri prilagajanju podnebnim spremembam, npr. ob upoštevanju pomanjkanja vode zaradi podnebnih sprememb in tveganja poplav pri načrtovanju dejavnosti.
52. UGOTAVLJA, da sta se brez primere povečala pogostost in obseg skrajnih vremenskih pojavov, sprememb vremenskih vzorcev in naravnih nesreč, ki škodujejo materialni in nematerialni kulturni dediščini, pa tudi moči kulture in dediščine za ozaveščanje in aktiviranje sinergij za podnebne ukrepe na vseh ravneh družbe, ter POZDRAVLJA vključitev varstva kulturne dediščine v okvir iz Združenih arabskih emiratov za globalno odpornost proti podnebnim spremembam.

² Dok. 14108/21.

³ Dok. EUCO 4/23.